

WerkLab: los jij de jeugdwerkloosheid op?

In februari 2014 waren 135.000 jongeren op zoek naar een baan. De werkloosheid onder jongeren is in Nederland inmiddels 15,5%. De groep jongeren die vol ambitie de opleiding afrondt, zich suf solliciteert, maar toch geen baan kan vinden, groeit. Dat is frustrerend en zet een jonge, ambitieuze groep buitenspel. Op deze manier komt een generatie langs de kant te staan en krijgen zij een achterstand die lastig in te halen is.

Daarom organiseerde GroenLinks onlangs een WerkLab om niet voor, maar mét jongeren na te denken over de problemen rondom jeugdwerkloosheid en de oplossingen die zij zelf zien. Er was een breed scala aan jongeren aanwezig, zoals leden van FNV Jong en CNV Jongeren, maar ook jongeren die zelf projecten hebben opgezet om de jeugdwerkloosheid in hun regio op te lossen.

Er is in kleine groepen gebrainstormd over oplossingen op Nederlands en Europees niveau. De problemen waren divers, net als de oplossingen. Het ging over de Europese Jeugdgarantie, de onbekendheid van de verschillende projecten die er zijn en de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt.

Er wordt vooral een groot probleem ervaren rondom startersfuncties. Jongeren komen na hun opleiding vol goede moed de arbeidsmarkt op en zijn erg gemotiveerd om in hun vakgebied aan de slag te gaan. Om na een tijd solliciteren, oriënteren en bijstellen van verwachtingen te constateren dat die baan er niet is. Werkgevers stellen eisen als werkervaring waar zij nog niet aan kunnen voldoen. Maar hoe doe je die op? Om niet achterop te raken en aantrekkelijker te worden voor werkgevers, nemen zij vaak genoegen met een niet of nauwelijks betaalde aanstelling. Een stage is het niet, want ze volgen geen opleiding meer en een traineeship is het ook niet: er wordt niet in deze jongeren geïnvesteerd en garantie op doorstroom naar een baan is er ook niet. Met als gevolg een vorm van uitbuiting, waarbij jongeren wel het werk doen waar zij voor gekwalificeerd zijn, maar er geen salaris voor krijgen.

Door een jury onder leiding van Bram van Ojik is het idee om dit probleem aan te pakken als 'winnaar' uitgeroepen. Van Ojik heeft het idee geadopteerd. Hij beloofde de jongeren er alles aan te doen om ook het kabinet en andere partijen mee te krijgen.

Tijdens het Werklab kwamen verschillende casussen langs. Bijvoorbeeld jongeren die voor 16 uur worden betaald, maar geacht worden 32 uur te werken. Jongeren die wel de ene na de andere stage krijgen aangeboden, maar niet een betaalde baan. Of jongeren die, nadat ze zijn afgewezen voor betaalde baan, dezelfde functie wel gratis mogen komen vervullen. Bovendien raken jongeren het recht op een uitkering kwijt als zij werkervaring opdoen.

Minister Asscher vindt dat er geen probleem is met onbetaalde werkervaringsplekken. Er zijn al regels, zo stelt hij. Dat klopt, als er geen sprake is van een leersituatie, hoort de jongere als werknemer behandeld te worden. Maar het probleem is juist dat er niet op die regels wordt toegezien. Het heeft geen prioriteit. Daarnaast is het lang niet voor iedereen mogelijk om onbetaald werkervaring op te doen, waardoor alleen de jongeren die het financieel kunnen dragen hun CV kunnen verrijken met een werkervaringsplek.

Breed werd gedeeld dat er meer moet gebeuren dan alleen het aanstellen van een ambassadeur.

Het winnende idee is vervolgens met een aantal bedenkers, zoals de oprichters van Alter Opus een platform dat anders wil denken over werk, jongeren verder uitgewerkt. Op basis daarvan komt GroenLinks tot de volgende voorstellen:

1. Striktere regels voor werkervaringsplaatsen

GroenLinks wil ervoor waken dat eerst een tijd onbetaald werk doen niet de nieuwe norm wordt voor starters op de arbeidsmarkt. Daarom pleit GroenLinks voor striktere regels voor werkervaringsplaatsen: er moet een redelijke vergoeding tegenover staan, de periode moet in tijd beperkt zijn en er moet perspectief op werk zijn.

2. Strenger optreden Arbeidsinspectie

Er is te weinig bekend over hoeveel jongeren via werkervaringsplekken voor weinig of geen vergoeding aan de slag zijn. Er is bij werkgevers en bij jongeren ook te weinig bekend over wat de regels zijn. De regels die er zijn, zijn zonder goed toezicht een wassen neus. GroenLinks wil dat het opsporen van uitbuiting via als werkervaringsplek vermomde banen een prioriteit wordt van de Arbeidsinspectie. Pas als verkapt werk opgespoord en aangepakt wordt, gaat er van regelgeving een stevig signaal uit.

3. Landelijke regeling Startersbeurzen

Werkervaringsplekken kunnen waardevol zijn, voor jongeren én voor werkgevers. In veel gemeenten is er met succes een Startersbeurs ingevoerd. Met de Startersbeurs kunnen jongeren die hun opleiding net hebben afgemaakt zes maanden werkervaring opdoen tegen een redelijke vergoeding. Voor een deel wordt die vergoeding betaald door de gemeente, voor een deel door de werkgever. GroenLinks wil een landelijke regeling. Bovendien moeten jongeren niet hun uitkering verliezen als zij kiezen voor een werkervaringsplek.

Bram van Ojik zal deze voorstellen doen in het debat over Arbeidsmarktbeleid op 4 juni.